



KRAS, »Muzej krasa«/ KARST, »Karst Museum«, Notranjski muzej Postojna (stalna razstava)

Odprtje razstave

Stalno razstavo KRAS, »Muzej krasa«/ KARST »Karst Museum«, ki je intenzivneje nastajala v preteklih dveh letih in skuša to posebno slovensko pokrajino predstaviti v vsej njeni edinstvenosti in razsežnostih, smo v prostorih Notranjskega muzeja Postojna (NMP) na Kolodvorski cesti 3 v Postojni odprli 26. februarja 2015. Navezujoč se na prepričanje, da sta kras in krasoslovje neke vrste blagovna znamka Slovenije, še posebej v znanstvenem svetu, je »Muzej krasa« izjemnega pomena in bo »ščasoma postal shajališče stroke in ljudi z vsega sveta, ki so zaljubljeni v kraško pokrajino«, ki je bila in bo tudi v prihodnje navdih za pomemben del kulture in umetnosti, je ob odprtju razstave naglasil državni sekretar na Ministrstvu za kulturo Anton Peršak. Z razbitjem kraškega kamna je razstavo simbolično odprl predsednik republike Slovenije Borut Pahor ter vsem snoalcem razstave kot tudi vsem, ki jih zanima naravna in kulturna dediščina, čestital za »uresničitev stoletnih sanj«. Čestitkam se je pridružil tudi župan občine Postojna Igor Marentič in spomnil na generacije ljudi, ki so s svojim strokovnim delom, vedenjem in željo, da dediščina tega prostora tukaj tudi ostane, omogočili, da Notranjski muzej danes hrani bogato izročilo za zanamce.

Preteklo je več kot sto let

Zamisel o odprtju jamskega muzeja, ki je v naslednjih letih prerasla v speleološki inštitut v Postojni, se je porodila že leta 1904. Značilna pokrajina in obilica kraških fenomenov, med katerimi je gotovo najbolj privlačno skrivnostno podzemlje, so pritegnili številne domačine in tujce, ki so obiskovali te kraje. Idejni očetje muzeja, člani Jamske komisije, upravnega organa Postojnske jame, so želeli z jamskim muzejem število tistih, ki so jamo obiskovali, še povečati. Načrtovanje je za nekaj let sicer zastalo, leta 1909, ko je poljedelsko ministrstvo za tajnika Jamske komisije v Postojni imenovalo speleologa in krasoslovca Ivana Andreja Perka, pa so bili dejansko postavljeni temelji te ustanove. »Začetni kapital« je prispevalo Poljedelsko in naučno ministrstvo, posebne zbirke, literaturo in finančne prispevke so darovali zasebniki. Aktivnosti je prekinila prva svetovna vojna, septembra 1928 pa so idejo z ustanovitvijo speleološkega inštituta (*Istituto Italiano di Speleologia*) realizirali Italijani. Inštitut je dobil na razpolago prostore v drugem nadstropju nekdanjega glavarstva (danes sedež Občine). Tako ravnateljju, ki naj bi izhajal izmed univerzitetnih profesorjev fizikalno-matematične ali naravoslovne stroke, kot tudi kustosu muzeja, tega so izbirali med inženirji in doktorji naravoslovnih ved, naj ne bi bila tuja niti speleologija. Poleg razstavljenih zbirk so bili sodelavcem inštituta v stavbi na razpolago še kabine, laboratoriji, knjižnica in arhiv, v enem od stranskih rovov Postojnske jame pa je delovala biospeleološka postaja. Na inštitutu so vodili kataster jam (okrog 3000 samo na Primorskem), izvajali so hidrografске raziskave na rekah Pivki in Reki, meteorološke



Odprtje stalne razstave, 26. februar 2015 (foto: Valter Leban).



Istituto Italiano di Speleologia, muzejska zbirka. Lobanje jamskega medveda, najdene v jami Pocala pri Nabrežini po letu 1930 (Fototeka NMP).

študije v Postojnski jami in Jami pod Predjamskim gradom, vodili arheološka izkopavanja (Ca' Negra – Istra, pri Nabrežini, Betalov spodmol ...) in biološke raziskave ter izdajali revijo *Le Grotte d'Italia* in zbirko monografskih študij *Memorie dell'Istituto Italiano di Speleologia*. Organizacijsko in finančno je bil inštitut sestavni del državnega podjetja *Grotte demaniali di Postumia*.

Poleg političnih in nacionalnih interesov je ustanovitev inštituta pomenila svojevrstno reklamo, hkrati pa poudarila vlogo Postojnske jame ne le v turističnem, temveč tudi znanstvenem smislu. Velik del muzejskih zbirk in knjižnic so Italijani ob kapitulaciji leta 1943 preselili v okolico Vicenze, nemški okupatorji pa nato na Bavarsko. Del zbirk se je kot restituirana kulturna dediščina v šestdesetih letih 20. stoletja vrnil nazaj v Slovenijo. Ta material danes hranita Inštitut za raziskovanje krasa Postojna ZRC SAZU (IZRK) in NMP. Inštitut in muzej sta bila na temelju tradicije, Postojnske jame in lege na krasu ustanovljena po končani drugi svetovni vojni, leta 1947. Inštitut takrat še kot Zavod za raziskovanje krasa pod okriljem Slovenske akademije znanosti in umetnosti, muzej pa je predstavljal prvo javno profesionalno ustanovo na Notranjskem, ki se je po vojni začela ukvarjati z zbiranjem muzejskega gradiva in ob koprskem muzeju tudi edino v prostoru južne in zahodne Slovenije. Obdobje po ustanovitvi muzeja zaznamujejo predvsem iskanje primernih prostorov in zaposlitev ustreznih strokovnih moči. Do šestdesetih let je muzej rasel, številni so bili njegovi obiskovalci, potem pa se je začela stagnacija; ni se več prostorsko širil, naraščalo je število novega gradiva,

zmanjkovalo pa prostora za hranjenje. Zaradi ekonomskih razlogov so se zmanjševali število zaposlenih in sredstva, namenjena za delo muzeja. Po ukinitvi okraja v Postojni leta 1955 je finančno skrb za muzej prevzela Občina Postojna, delo muzeja se je omejilo na pripravljane in postavljanje občasnih razstav in na zbiranje gradiva, raziskovalno delo se je nadaljevalo le na področju arheologije. Leta 1974 je bil sprejet dogovor o ustanovitvi Kraške muzejske zbirke pri IZRK (KMZ), kar je pomenilo konec samostojnosti muzeja, a takšna rešitev je bila porok, da dotlej zbrano in hranjeno gradivo v Postojni tudi ostane, hkrati pa je omogočila, da se je muzejska dejavnost med letoma 1975 in 1988 s kulturnozgodovinskega področja na območju občin Postojna, Cerknica, Ilirska Bistrica in Logatec razširila tudi na naravoslovno oziroma speleološko-krasoslovno področje, česar dotlej ni opravljala še nobena druga ustanova, zajela pa je ves slovenski prostor. Uspešno delo KMZ je sredi osemdesetih spet začelo hromiti pomanjkanje prostorov, načrtovana gradnja Kraškega muzeja pod ploščadjo pred vhodom v Postojnsko jamo je propadla, strokovna dejavnost nesamostojne KMZ je postala ob sprejetju Zakona o naravni in kulturni dediščini (1981) pravno neopravičena. Kljub pogovorom o ustanovitvi samostojnega zavoda, ki bo pokrival in povezal vse štiri notranjske občine, do formalne ustanovitve ni prišlo vse do aprila 1990, ko je izvršni svet skupščine občina Postojna potrdil odlok o ustanovitvi javnega podjetja Notranjski kompleksni muzej s sedežem v Postojni. Ta se je leta 1996 preoblikoval v javni zavod. Še pred zaključeno prenovno nove muzejske hiše, nekdanje komande garnizije JNA na Ko-



Stavba Notranjskega muzeja Postojna na Kolodvorski cesti v Postojni (foto: Tomaž Penko).

lodvorski cesti, in preselitvijo muzeja v nove prostore maja 2011, je Občinski svet Občine Postojna na seji 14. decembra 2010 sprejel Odlok o pripojitvi Javnega zavoda Notranjski muzej Postojna k Javnemu zavodu Zavod ZNANJE Postojna, javni zavod za muzejsko dejavnost, kulturo, izobraževanje in ostale družbene dejavnosti. Muzej je tako spet postal nesamostojen, poleg Ljudske univerze in Kulturnega doma le ena od organizacijskih enot zavoda.

Naslednika speleološkega inštituta, IZRK in muzej, danes delujeta vsak na svojem področju, ohranjata in predstavljata dragocenosti našega kraja ter negujeta idejo, ki jo je pred dobrim stoletjem izoblikoval I. A. Perko: Postojna naj bi z jamo, speleološkim inštitutom in muzejem predstavljala ne le svetovni center jamskega turizma, temveč svetovno znani kraški center.

KRAS, »Muzej krasa«

S stalno razstavo *KRAS, »Muzej krasa«* želimo avtorji Alma Bavdek, Alenka Čuk, Andrej Mihevc, Magda Peršič in Slavko Polak javnosti večplastno predstaviti eno najbolj samosvojih slovenskih pokrajin, njene posebnosti, naravno in kulturno dediščino ter ljudi, ki so jo sooblikovali.

Slovenski kraški prostor predstavljamo kot raznolik življenjski prostor, domovanje iznajdljivih ljudi, prostor, ki je zaradi posebnosti že pred stoletji pritegnil številne obiskovalce. Hkrati pa predstavljamo tudi muzej, ki zbira, hrani, raziskuje in predstavlja bogato več tisoč letno dokumentirano tradicijo bivanja človeka v tem delu Slovenije.

Glavnina razstavljenega gradiva je iz zbirk NMP,

Slovenskega filmskega arhiva, Slovenskega etnografskega muzeja ter Arhiva RTV Slovenija, del gradiva pa izhaja iz zbirk nekdanjega italijanskega speleološkega inštituta, ki ga danes hranita muzej in IZRK.

Raziskave in priprave na razstavo ter publikacijo so pravzaprav stekle že veliko prej, preden se je NMP vključil v mednarodni projekt Museumcoltour v okviru Jadranskega čezmejnega programa IPA. Ta je potekal od septembra 2012 do julija 2015. Pobudnik projekta, poimenovanega *Muzeji Jadrana bogatijo kulturni turizem*, je bil Zavod Znanje Postojna, čigar organizacijska enota je Notranjski muzej, medtem ko je organizacijske naloge prevzela Regionalna razvojna agencija Zeleni kras. V projektu so poleg muzeja kot partnerji sodelovali še: provinca Ascoli Piceno (vodilni partner) in razvojna agencija Delta 2000 iz Italije, Prirodoslovni muzej Rijeka, Prirodnjački muzej Gore Podgorica, nacionalni center muzejev Berat iz Albanije (Muzeumet Berat) in Postojnska jama d.d. Projekt želi doprinesiti h krepitvi kulturnega turizma z ustvarjanjem in promocijo tržno usmerjenih programov, ki vključujejo tudi naravno in kulturno dediščino. Tako ustanove, vključene v projekt, s postavitvijo novih in dopolnitvijo obstoječih razstav oziroma zbirk promovirajo dediščino Jadrana širšemu občinstvu. Glavnino nepovratnih sredstev, namenjenih razstavi in spremljajočim dejavnostim, je NMP pridobil iz projekta, manjši del pa sta prispevka iz nacionalnega proračuna in lokalne skupnosti.

Za izvedbo oblikovnega koncepta razstave Marte Tamare Korošec je bilo izbrano podjetje RPS d. o. o. Ljubljana. Jezikovno so besedila na razstavi in v spremljajočem vodniku pregledali in prevedli Borut Petrovič Jesenovec, David Limon, Rosman I d. o. o.,

Sunčan Patrick Stone in Dora Županič. *Vodnik stalne razstave KRAS*, »Muzej krasa« /KARST, »Karst Museum« je oblikovala Špela Drašlar.

S kratkimi pojasnjevalnimi besedili, izbranimi fotografijami, dioramo jamskega medveda in kolo-fonom obiskovalca že v recepciji povabimo k ogledu razstave. Jamski medved (*Ursus spelaeus*) spremlja muzejsko publiko že od začetkov predstavljanja krasa in njegovih posebnosti v Postojni od tridesetih let 20. stoletja in je nekakšna stalnica muzejskih postavitev v različnih obdobjih, tako tudi najnovejše.

Razstavo *KRAS*, »Muzej krasa« kot celoto oblikujeta dve, v nadstropjih ločeni temi: pripoved o krasu, njegovem nastanku in tisočletnem razvoju, o različnih kraških pojavih in o biotski raznolikosti krasa, ter pripoved o kraški jami kot najbolj zanimivem in prepoznavnem kraškem pojavu. Celovita podoba krasa pa se nam razkrije, ko obe temi povežemo z življenjem in ustvarjanjem človeka v tej kamniti pokrajini. Nemški trgovec Benedikt von Herman, ki je iz Postojne v Trst potoval v začetku julija 1780, jo je takole opisal: »Kras je živa slika opustelosti, ki presega sleherno domišljijo. Na območju ..., ki ga obdajajo gole kraške skale, ni najti drugega, kot milijon kamnov ... Le tu pa tam je kak ubožen kmet mukoma očistil manjšo zaplato zemlje in jo ogradil z zidom iz odvečnih skal ter zdaj tam prideluje pšenico ali rž.«

V prvem nadstropju se skozi geološko zgodovino seznanimo z nastankom krasa, ki ga omogočajo vodotopne kamnine, predvsem apnenec in dolomit. Raztapljanje apnenca oblikuje kraško pokrajino v posebne površinske in podzemne reliefne oblike. To naravno pokrajino z značilnim podzemnim vodnim pretakanjem, med izviri Ljubljani in Tržaškim zalivom, imenujemo klasični kras. Svetovna znamenitost Kras s kamnitim in brezvodnim površjem, med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino na zahodu Slovenije, pa je matično, danes dokaj zaraslo območje Krasa. Ta svojstvena naravna in kulturna krajina, ki pomeni v ljudskem jeziku neporaslo, kamnito zemljišče, je pojem krasa. Ime kras pa se je uveljavilo za

tovrstne pokrajine po svetu kot mednarodni termin. Prav tako se za pojme kraških pojavov – polje, ponor, udornica, dolina, ipd. uporabljajo slovenski strokovni izrazi.

Prehod od geološkega nastanka krasa k površinskim naravnim oblikam in življenjskemu okolju človeka, predstavlja obiskovalec, raziskovalec, krasoslovec in prvi hidrolog Cerkniskega jezera J. V. Valvasor oziroma njegov portret v naravni velikosti (I. Frankè, 1875).

Pot po geomorfološko razgibanem kraškem površju nadaljujemo s prepoznavnimi in značilnimi kraškimi oblikami od najmanjših škrapelj do največjih – kraških planot. Človek s to naravno pokrajino živi, se ji prilagaja, se uči sprejemati njene danosti in jo sčasoma oblikuje v kulturno krajino. Kraško površje tako že tisočletja določa življenje človeka s posebnimi in značilnimi dejavnostmi. Te tradicionalne dejavnosti potrjujejo kulturne identitete človeka in krasa tudi danes. Prav zato smo v kraške oblike umestili oziroma izpostavili nekaj le-teh.

Škavnice – okrogle ali podolgovate skalne vdolbine, ki jih je že polnomadski pastir uporabil kot naravni vir vode za napajanje ovc na opustelih kraških gmajnah, so med najmanjšimi geomorfološkimi oblikami. Večje so vrtače (doline, ograde), ki že vsaj 2000 let določajo naselbinsko kulturo Krasa. V preteklih stoletjih so bile tudi edina obdelovalna zemlja (vrtovi, njive, vinogradi), v novejšem času pa jih je veliko travniških, gozdnatih, pozidanih in odlagalnih. Vsaj polovica dolin je delanih – uravnanih z iztrebljanjem kamenja, ki so ga uporabili za ogradne, mejne, obcestne in podobne zidove. S tega vidika je muzeološko poudarjena suhozidna gradnja (kamniti zid), tudi drugače značilna v kraškem stavbarstvu (kali, ledenice, vodnjaki, hiške, idr.). V slepe in suhe doline je umeščeno mlinarstvo, ki je na kraških ponikalnicah posebno v tem, da je bilo zaradi nihanja vodostaja mogoče le nekaj mesecev v letu. Značilno kraško polje je na razstavi predstavljeno s presihajočim Cerkniskim jezerom in ribištvom. Izpostavljene



Predstavitev kraškega površja v prvem nadstropju (foto: Valter Leban).



Diorama kraške jame v drugem nadstropju (foto: Valter Leban).



Ustvarjalna delavnica za otroke ob Poletni muzejski noči 2015 (foto: Slavko Polak).

so ribiške krivolovne naprave, ki se od Valvasorjevega opisa skorajda niso spremenile. Na ravniku predstavljamo Kras z vsemi značilnostmi in posebnostmi v gospodarstvu (ovčarstvo s selitveno pašo), arhitekturi, prehrani, itd., nekatere so se ohranile do danes. Največja kraška oblika pa so gozdnate kraške planote, ki so bile z lesom in divjadjo vir preživetja prebivalcev na teh območjih. Izpostavljeno je žagarstvo z lesarstvom in lesno industrijo, značilno za Notranjsko, in s tem povezano furmanstvo s spremljajočimi obrtnimi dejavnostmi. Obširni gozdovi na planotah Snežnika, Javornikov, Hrušice in Nanosa so domovanje največje evropske zveri – medveda, in najmanjšega kraškega prebivalca – polha. Polharstvo je na Slovenskem edinstveno v svetovnem merilu, ima vsaj dvatisočletno tradicijo polšjega lova in je bilo v preteklosti pomembna gospodarska dejavnost zlasti kmečkega prebivalstva. Polhanje je danes predvsem družabni dogodek, ki ohranja polharsko kulturo in istovetenje le-te z enim od prepoznavnih kulturnih znakov slovenstva – polhovko; ta ima na razstavi posebno mesto.

Človek torej naravno okolje, kjer je kamna preveč, prsti in vode pa premalo, obdeluje in ga spreminja v kmetijsko, gozdnato in bivalno okolje. Občutljivo kraško okolje, včasih tudi neprimerno, spreminja, vendar pa ponosno ohranja njegovo prepoznavno dediščino. Del dediščine – kamnite izdelke iz apnenca – predstavljamo kot rdečo nit razstave kraškega površja, ki so smiselno umeščeni k izbranim razstavnim temam, npr. uporabni apnenec in kreda pri geološkem nastanku krasa, temenski sklepnik portala nekdanjega mlina pri mlinarstvu, pastirska igra *voukalca* pri ovčarstvu, itn.

V drugem nadstropju se podamo v svet pod našimi nogami, v podzemne rove in dvorane, v svet večne teme. Zlasti podzemlje daje krasu vtis drugačnosti, čarobnosti in skrivnostnosti, a tudi strašljivosti. Kraško jamo spoznamo v času, ko človek še ni poselil krasa in so tu živele danes že izumrle živalske vrste. Izvemo, da je človek jame na krasu uporabljal kot zavetišča in skrivališča, v jamah je skrival dragocene predmete, služile pa so mu tudi kot svetišča. Izpostavljene so štiri najpomembnejše jame: Betalov spodmol, Bestažovca, Jama pod Jamskim gradom in Jama v Lozi, v katere je v preteklosti zahajal človek, od najzgodnejših obdobij srednjega paleolitika do 18. stoletja. Seznanimo se z dediščino Predjamskega gradu (Jamski grad), posebno mesto pa namenjamo predstavitvi zakladne najdbe, ki so jo ob prenovi grajskega kompleksa Predjamskega gradu leta 1991 odkrili arheologi.

Da je slovenski kras med najbolj znanimi in raziskanimi ter obiskanimi kraškimi območji na svetu, dokazuje zaključni del razstave. Na slovenskem klasičnem krasu se je začelo sistematično znanstveno raziskovanje krasa veliko desetletij prej kot drugod. Tako jame kot drugi slikoviti kraški pojavi privabljajo številne obiskovalce, od popotnikov in raziskovalcev, do turistov in umetnikov. Slednji posebnosti krasa tudi s pomočjo svojih upodobitev že stoletja ohranjajo za prihodnje rodove. Predstavljamo tehnike, naprave in načine, ki so jih pri večstoletnem raziskovanju uporabljali ljubiteljski jamarji in krasoslovci, kot tudi naj sodobnejšo jamarsko opremo. Seznanimo se z načini osvetljevanja jam za potrebe raziskovalcev in obiskovalcev. Izpostavimo štiri pomembne turistične jame: Vilenico kot najstarejšo (1633), Postojnsko kot



Utrinek z razstave Kraševci – sinovi burje, oktober 2015 (foto: Slavko Polak).

pojem turistične jame v svetu, saj jo je obiskalo že več kot 35 milijonov turistov, Škocjanske jame, ki so zaradi svojega izjemnega pomena za svetovno naravno dediščino od leta 1986 vpisane v seznam dediščine pri Unescu, in Križno jamo, najlepšo slovensko vodno jamo. Obiskovalcu omogočimo jamarsko virtualno izkušnjo in ga povedemo v živi svet kraškega podzemlja. Ta slovi kot eno od območij z največjo biotsko raznovrstnostjo na svetu in domovanje naj-

večje in najbolj prepoznavne prebivalke podzemlja – človeške ribice (*Proteus anguinus*).

Z muzeološkega vidika je razstava o krasu interdisciplinarno zasnovana, strokovno in tematsko določena, sistematična, razlagalna, spoznavna in razpoznavna ter izobraževalna. Klasičen prikaz kraškega površja in podzemlja ter posamičnih dogajanj in dejavnosti je tekstualno poljuden, jedrnat in osredotočen zgolj na bistvene lastnosti le-teh. Predstavitev



Talne oznake s prepoznavnim muzejskim znakom jamskega brošča drobnovratnika vodijo obiskovalce v muzej in vabijo k ogledu razstave (foto: Magda Peršič).

človeka, povezovalca narave in kulture, ki v nekaterih segmentih razstave deluje bolj dvodimenzionalno, obdan z dominantno naravo, razlagajo arheološke, biološke, etnološke, geografske in zgodovinske vsebine s predmeti, fotografijami, grafikami, risbami, zemljevidi, grafičnimi predlogami, ipd. Dopolnijo jo podrobnejše vsebine, prikazane z različnimi muzeografskimi pripomočki, npr. digitalna miza z interaktivnim prikazom geografskih značilnosti krasa, knjiga z biografijami raziskovalcev, diorame, katalog ledenodobnih živali, digitalne vsebine s štirimi tematskimi sklopi – *kamen, voda, gozd, jama*, arhivski in sodobni filmi, diaprojekcije, taktilije, makete, idr.

Večplastnost razgibane razstave tako posnema kraški svet in nagovarja k ponovnemu obisku, saj obiskovalcu omogoča, da odkrije skrite špranje in se poglobi v podrobnejše vsebine ali preprosto uživa ob gledanju filmov in uporabi didaktičnih pripomočkov.

Muzeološki scenarij postavitve ni povsem oblikovno podprt, saj konceptualne zasnove avtorjev v smislu bolj razgibane komunikacije z obiskovalci, bodisi z izpostavitvijo tematskih tekstualnih segmentov kot tudi fotografij in otipljivih oziroma 3D eksponatov, niso bile uresničene. Muzeološko govorico ne nazadnje oblikujemo avtorji, oblikovalci in izvajalci, osnova uspešne prezentacije pa je komunikacija, ki v tem primeru ni v celoti zaživela.

Razstava je dostopna najširšemu krogu obiskovalcev, saj jih interaktivno nagovori s samimi razstavnimi predmeti kot tudi virtualno z multimedijskimi vsebinami. Tradicionalni in novejši muzeološki pristopi kot tudi pedagoške vsebine pripomorejo k dinamični predstavitvi, ki ne nazadnje odraža strokovnost in izkustva avtorjev razstave. Muzej želi z občasnimi razstavami in drugimi dogodki, tematsko vezanimi na razstavo *KRAS, »Muzej krasa«*, tako lokalni javnosti kot širšemu družbenemu okolju predstavljati bogato naravno in kulturno dediščino kraških območij. Da obiskovalci kljub neizrazni panojski sivini prvega nadstropja berejo vsebine, kaže tudi dejstvo, da je na pobudo obiskovalca (nemuzealca), ki je opazil notico o avtohtonem kraškem pastirskem psu – kraševcu, letos nastala že tretja občasna razstava *Kraševci – sinovi burje*. Razstava se tematsko navezuje na stalno razstavo, kajti namen muzealcev je prav v tem, da iz široke krasoslovne tematike izpostavimo drobce in jih približamo obiskovalcem z občasnimi razstavami.

Razstava želi z bodočimi nadgradnjami avdiovizualnih in drugih vsebin pripomoči k večji prepoznavnosti krasa v domačem okolju, na Slovenskem in zunaj meja Slovenije. Širšemu občinstvu posreduje marsikatero spoznanje in odkriva skrivnosti o tej posebni pokrajini. Tudi z njeno pomočjo potuje zgodba o krasu v svet in vabi k obisku.

Magda Peršič in Alenka Čuk